

การศึกษาสภาพการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

**A Study of Strategic Plan of Small School under
Sukhothai Primary Education Area office 2**

กนกวรรณ พรหมมา และ นิรดา เวชญาลักษณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Kanokwan Phromma and Nirada Wechayaluck

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: kanokwanphromma400@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 109 แห่ง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซ์และมอแกน ได้จำนวน 86 แห่ง กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 86 คน และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 86 คน รวมทั้งสิ้น 172 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ใน 4 กลยุทธ์ คือ 1) การพัฒนาประสิทธิภาพบริหารจัดการ 2) การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 3) การสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนขนาดเล็ก 4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายกลยุทธ์พบว่า กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาประสิทธิภาพบริหารจัดการ มีการดำเนินการตามแผนมากที่สุด และ กลยุทธ์ที่ 4 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา มีการดำเนินการตามแผนน้อยที่สุด

คำสำคัญ : การดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก

Abstracts

The purpose of this research was to study of Strategic plan of small school under Sukhothai Primary Education Area office 2. The population was 109 small schools, the samples where derived from the formula “Krejcie and Morgan” were 86 small schools. Informants were 86 school administrators and 86 teachers who are head of academic, totaling 172 people. The research instrument was five-point rating scale questionnaires. The statistics for data analysis were mean ($\bar{x}$), Standard Deviation (S.D.).

Research findings were as follow; the strategic plan of small schools under the Sukhothai Primary Educational Service Area Office 2, the four strategies including:1) improving management efficiency, 2) improving educational quality and standards, 3) strengthening small schools, 4) promoting participation from all sectors in education management, overall were at the highest level. When considering each strategy, it was found that the first strategic; improving management efficiency, performed by following plan at the most. And the fourth strategic; promoting participation from all sectors in education management as a whole, performed by following plan at the least.

Keywords : Strategic Plan of Small School

บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับประชาชนทุกคนในชาติ รัฐจึงต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560 : 14) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่มุ่งเน้นให้การศึกษาคือกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม และมีกระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักที่จะดำเนินการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพจึงปรับโครงสร้างการบริหารราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 39 ให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งอยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เกิดการดำเนินการทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564 อ้างอิงในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557 : 1)

ปัจจุบันโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งมีโรงเรียนขนาดเล็กมากกว่าครึ่งของจำนวนโรงเรียนทั้งหมดและมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่อง จากปัญหาการเกิดของประชากรลดลงและการคมนาคมสะดวกขึ้น ทิศนคติของผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนในเมือง และความเชื่อของผู้ปกครองที่จะต้องมีการเรียนในหมู่บ้าน คือ บวร ได้แก่ บ้าน วัด โรงเรียน ยังคงอยู่จึงไม่สามารถที่จะทำให้โรงเรียนขนาดเล็กลดลงและหมดไปได้ และการแก้ไขคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านมานั้นยังไม่ได้ผลดีพอ (ละออ วันจิว, 2562 : 4) จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2558 พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดมีจำนวนมากถึง 15,577 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.55 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด (สภาขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา, 2559 : 2) และในปีการศึกษา 2562 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโรงเรียนทั้งหมด 29,871 โรงเรียน จำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก 15,158 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.74 คิดอัตราส่วนครูต่อนักเรียน เท่ากับ 1 : 10 จากอดีตจนถึงปัจจุบันพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กยังประสบปัญหาในเรื่องคุณภาพของนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทักษะด้านการคำนวณ และภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากมาจากตัวป้อน ประกอบกับการบริหารจัดการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากมีจำนวนบุคลากรในโรงเรียนจำกัดและโรงเรียนมีภาระอื่นๆจำนวนมาก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2, 2563 : 3) ทำให้มีปัญหาด้านคุณภาพทางการศึกษาค่อนข้างด้อยกว่าสถานศึกษาอื่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในด้านประสิทธิภาพการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กคือ 1) ปัญหาด้านการบริหารจัดการ พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนหนึ่งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลความเจริญ ทำให้ขาดครูและผู้บริหารสถานศึกษา จึงเปิดรับการบรรจุแต่งตั้งครูและผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ ทำให้ครูและผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ ขาดทักษะในการบริหารจัดการโรงเรียน 2) ปัญหาด้านการเรียนการสอน พบว่ามีครูไม่ครบชั้นเรียนและครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการการสอนหลายชั้นเรียน ครูไม่สามารถสอนเต็มเวลาเต็มความสามารถ เนื่องจากมีภารกิจด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาเทียบเท่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ รวมทั้งขาดสื่อและเทคโนโลยีเนื่องจากมีงบประมาณจำกัดตามจำนวนนักเรียน เหล่านี้ส่งผลให้ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ต่ำกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดอื่น (สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา, 2559 : 4) ทั้งนี้จึงมีการกำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยกำหนดกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานั้นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการและเพื่อสามารถติดตามประเมินผลการดำเนินการของโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 เป็นหน่วยงานการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบควบคุม กำกับดูแลส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 109 โรงเรียน คิดเป็น ร้อยละ 67.28 จากจำนวนโรงเรียนทั้งหมด จากการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของ โรงเรียนขนาดเล็ก ปัญหาที่พบคือ การขาดแคลนงบประมาณ ข้อยกจำกัดในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียน การสอน ขาดการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน คุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ต่ำ ขาดแคลนครู ครูไม่ ครบตามรายวิชา ผู้บริหารและครูไม่มีความชำนาญเนื่องจากส่วนใหญ่บรรจุใหม่ ไม่สามารถบริหารงานให้มี ประสิทธิภาพได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2, 2563 : 9)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 เพื่อเป็นข้อมูลในการบริหารและ จัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กให้มีการพัฒนาและเกิดประสิทธิภาพต่อ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 2 จำนวน 109 แห่ง

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 2 จำนวน 86 แห่ง จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอแกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608) ผู้วิจัยแบ่งชั้นภูมิตามอำเภอเพื่อให้ได้ข้อมูลที่กระจายทุกอำเภอ จากนั้น ดำเนินการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยเลือกแบบเจาะจง ได้จำนวน ผู้อำนวยการโรงเรียน 86 คน และครูที่เป็น หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ จำนวน 86 คน รวมทั้งสิ้น 172 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นจากการประมวลผลแนวคิด และผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการสอบถามความคิดเห็นตามวัตถุประสงค์ ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ประกอบไปด้วย 4 กลยุทธ์ และมีคำถามจำนวน 45 ข้อ

ทั้งนี้ได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.949

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลประกอบการวิจัยจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

2. ผู้วิจัยส่งและรับแบบสอบถามทาง google form จำนวน 172 ฉบับ พบว่า ผู้วิจัยสามารถเก็บแบบสอบถาม google form ที่ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูฝ่ายวิชาการ ได้รับการตอบกลับ จำนวน 166 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.51

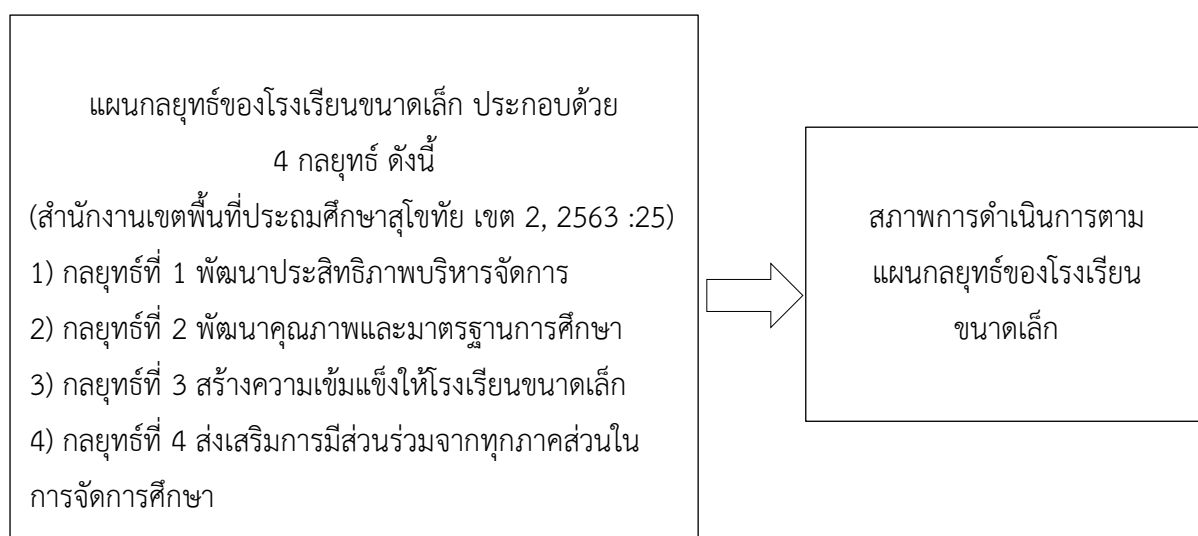
3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนำข้อมูลเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าสถิติ แล้วดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยครั้งต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทำการวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์สภาพการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสภาพการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก จากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ คือ การพัฒนาประสิทธิภาพบริหารจัดการ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนขนาดเล็ก การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา แสดงแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสภาพการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์มาแสดงดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	จำนวน ผู้ตอบแบบสอบถาม	ร้อยละ (%)
ผู้อำนวยการโรงเรียนครู	86	80	46.51
หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	86	86	50.00
รวม	172	166	96.51

จากตาราง 1 พบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 166 คน เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 46.51 และ ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00

ตาราง 2 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน สภาพการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในภาพรวม

กลยุทธ์	การดำเนินการตามแผนกลยุทธ์	n = 86		ระดับ	ลำดับ
		($\bar{x}$)	S.D.		
1	การพัฒนาประสิทธิภาพบริหารจัดการ	4.79	0.28	มากที่สุด	1
2	การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา	4.70	0.30	มากที่สุด	2
3	การสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนขนาดเล็ก	4.61	0.39	มากที่สุด	3
4	การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา	4.49	0.44	มาก	4
รวม		4.65	.29	มากที่สุด	

จากตาราง 2 พบว่า สภาพการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.65$) เมื่อพิจารณารายกลยุทธ์พบว่า กลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กลยุทธ์ที่1 การพัฒนาประสิทธิภาพบริหารจัดการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.79$) รองลงมาคือ กลยุทธ์ที่2 การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$) โดยกลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ กลยุทธ์ที่4 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.49$)

ตาราง 3 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน สภาพการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในกลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาประสิทธิภาพบริหารจัดการ

ข้อ	กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาประสิทธิภาพบริหารจัดการ	n = 86		ระดับ	ลำดับ
		($\bar{X}$)	S.D.		
1	สถานศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำมาพัฒนาประสิทธิภาพบริหารจัดการ	4.81	0.39	มากที่สุด	7
2	สถานศึกษาวางแผนการบริหารจัดการที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน	4.84	0.38	มากที่สุด	5
3	สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนสอดคล้องตามแผนกลยุทธ์ของเขตพื้นที่	4.86	0.35	มากที่สุด	2
4	สถานศึกษากำหนดพันธกิจในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา	4.84	0.40	มากที่สุด	4
5	สถานศึกษากำหนดเป้าหมายการพัฒนาและสภาพความสำเร็จที่ต่อเนื่องอย่างเป็นรูปธรรม	4.84	0.37	มากที่สุด	6
6	สถานศึกษากำหนดบทบาทหน้าที่บุคลากรตามโครงสร้างการบริหาร	4.84	0.37	มากที่สุด	6
7	สถานศึกษาส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาประสิทธิภาพบริหารจัดการ	4.86	0.35	มากที่สุด	2
8	สถานศึกษาพัฒนาการบริหารจัดการงาน 4 ฝ่าย มุ่งเน้นกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ	4.74	0.45	มากที่สุด	8
9	สถานศึกษาพัฒนาฝ่ายบริหารบุคคลเน้นการวางแผนอัตรากำลัง	4.72	0.45	มากที่สุด	9
10	สถานศึกษาพัฒนาฝ่ายบริหารงบประมาณเน้นการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า	4.85	0.36	มากที่สุด	3
11	สถานศึกษาพัฒนาฝ่ายบริหารทั่วไปเน้นการใช้เทคโนโลยีสื่อICTในการปฏิบัติงาน	4.65	0.52	มากที่สุด	11
12		4.87	0.36	มากที่สุด	1

13	สถานศึกษาพัฒนาฝ่ายบริหารวิชาการเน้นพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและ	4.66	0.50	มากที่สุด	10
14	มาตรฐานการศึกษา สถานศึกษาพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ สถานศึกษากับเครือข่ายโรงเรียนใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน	4.63	0.52	มากที่สุด	12
รวม		4.79	0.28	มากที่สุด	

จากตาราง 3 พบว่า สภาพการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในกลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาประสิทธิภาพบริหารจัดการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.79$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อที่ 12 สถานศึกษาพัฒนาฝ่ายบริหารวิชาการเน้นพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$) รองลงมาคือ ข้อที่ 3 สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนสอดคล้องตามแผนกลยุทธ์ของเขตพื้นที่ และข้อที่ 7 สถานศึกษาส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาประสิทธิภาพบริหารจัดการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อที่ 14 สถานศึกษากับเครือข่ายโรงเรียนใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$)

ตาราง 4 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน สภาพการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในกลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

ข้อ	กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา	n = 86		ระดับ	ลำดับ
		($\bar{X}$)	S.D.		
1	สถานศึกษาพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	4.86	0.36	มากที่สุด	3
2	สถานศึกษากำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ	4.88	0.36	มากที่สุด	1
3	สถานศึกษาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ DLTV ควบคู่กับสื่อ 60 พรรษาเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครู	4.48	0.72	มาก	6

4	สถานศึกษาจัดทำแผนปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.72	0.49	มากที่สุด	5
5	สถานศึกษาระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อนำมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.43	0.64	มาก	8
6	สถานศึกษาสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกัน	4.45	0.64	มาก	7
7	สถานศึกษามุ่งยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเน้นการอ่านออกเขียนได้คิดเลขเป็นของนักเรียน ป.1 –ป.3	4.72	0.45	มากที่สุด	5
8	สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.88	0.35	มากที่สุด	2
9	สถานศึกษาวัดผลและประเมินผลผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลาง	4.86	0.35	มากที่สุด	4
รวม				มากที่สุด	

จากตาราง 4 พบว่า สภาพการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในกลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.70$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อที่ 2 สถานศึกษากำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ รองลงมาคือ ข้อที่ 8 สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อที่ 5 สถานศึกษาระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อนำมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$)

ตาราง 5 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน สภาการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในกลยุทธ์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนขนาดเล็ก

ข้อ	กลยุทธ์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนขนาดเล็ก	n = 86		ระดับ	ลำดับ
		($\bar{X}$)	S.D.		
1	สถานศึกษาบริหารจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูสถานศึกษาจัด	4.42	0.88	มาก	7
2	บรรยากาศห้องเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น	4.42	0.84	มาก	8
3	สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.66	0.61	มากที่สุด	6
4	สถานศึกษาระดมทรัพยากรประเภทวัสดุ ครุภัณฑ์ สื่อเพื่อการจัดการศึกษาจากชุมชน	4.20	0.81	มาก	9
5	สถานศึกษาระดมงบประมาณจากชุมชนเพื่อจัดทำจ้างครูและบุคลากร	4.16	0.87	มาก	10
6	สถานศึกษาส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้ภายใต้ข้อจำกัดเรื่องทรัพยากร	4.69	0.49	มากที่สุด	5
7	สถานศึกษาพัฒนากระบวนการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ	4.83	0.41	มากที่สุด	4
8	สถานศึกษาส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพจิตและสภาพแวดล้อมทางสังคมแก่ผู้เรียน	4.84	0.38	มากที่สุด	2
9	สถานศึกษาสนับสนุนช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนและด้อยโอกาส	4.86	0.37	มากที่สุด	1
10	สถานศึกษากำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.83	0.41	มากที่สุด	4
11	สถานศึกษาส่งเสริมความสามารถพิเศษของผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจ	4.83	0.42	มากที่สุด	3

รวม	4.61	0.39	มากที่สุด	
-----	------	------	-----------	--

จากตาราง 5 พบว่า สภาพการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในกลยุทธ์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.61$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อที่ 9 สถานศึกษาสนับสนุนช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนและด้อยโอกาส อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$) รองลงมาคือ ข้อที่ 8 สถานศึกษาส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพจิตและ สภาพแวดล้อมทางสังคมแก่ผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อที่ 5 สถานศึกษาระดมงบประมาณจากชุมชนเพื่อจัดหาจ้างครูและบุคลากร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$)

ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน สภาพการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในกลยุทธ์ที่ 4 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

ข้อ	กลยุทธ์ที่ 4 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา	n = 86		ระดับ	ลำดับ
		($\bar{X}$)	S.D.		
1	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	4.69	0.46	มากที่สุด	2
2	สถานศึกษาส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกำหนดเป้าหมายแผนพัฒนาสถานศึกษา	4.66	0.48	มากที่สุด	5
3	สถานศึกษาส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาในการบริหารจัดการศึกษา	4.64	0.48	มากที่สุด	6
4	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงาน	4.68	0.47	มากที่สุด	3
5	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนร่วมเสนอแนะการจัดการศึกษา	4.67	0.47	มากที่สุด	4
6	สถานศึกษาส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้โดยปราชญ์ชาวบ้าน	4.48	0.64	มาก	8
7	สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนจากชุมชนด้านสื่ออุปกรณ์ทางการศึกษา	4.02	0.85	มาก	10
8			0.82	มาก	11

	สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนจากชุมชนด้านการ บริจาคทรัพย์สิน	4.02			
9	สถานศึกษาส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วมในการระดม ทรัพยากรเพื่อพัฒนาอาคารสถานที่	4.27	0.72	มาก	9
10	สถานศึกษาส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วมในการระดม ทรัพยากรเพื่อพัฒนาอาคารสถานที่	4.71	0.52	มากที่สุด	1
11	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้เครือข่ายผู้ปกครองร่วม ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.51	0.57	มากที่สุด	7
รวม		4.49	0.44	มาก	

จากตาราง 6 พบว่า สภาพการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในกลยุทธ์ที่ 4 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัด
การศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.49$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
คือ ข้อที่ 10 สถานศึกษาส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาอาคารสถานที่ อยู่ในระดับ
มากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมาคือ ข้อที่ 1 สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม
ในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อที่ 8 สถานศึกษาได้รับ
การสนับสนุนจากชุมชนด้านการบริจาคทรัพย์สิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จากการศึกษาสภาพการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์
ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับ
มากที่สุด อาจเนื่องมาจากผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก ให้ความสำคัญกับแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก
เพื่อให้สามารถส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น เช่นเดียวกับที่ เอมอร
จันทร์ขุนทด (2559 : 119) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคกาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า การพัฒนาแนวทางในการพัฒนาการ

บริหารจัดการเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก นำไปใช้พัฒนาการบริหารจัดการ ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กมุ่งสู่ประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับ อภินันท์ชัย แกระหัน (2562 : 247) ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก พบว่าประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ ได้แก่ ด้านการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและ ประเทศชาติ ด้านการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการ แข่งขันของประเทศ ด้านการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านการสร้าง โอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารการจัดการศึกษา สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ญัฐพร ถาหมี (2561 : 41) ได้ศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่ โดยผลการศึกษาพบว่าการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่ เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าปัจจัยแห่ง ความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม โอกาสทางการศึกษา และด้าน คุณภาพทางการศึกษา

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลยุทธ์ของสภาพการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 พบว่า

1. กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาประสิทธิภาพบริหารจัดการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจ เนื่องมาจากโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 มีการตระหนัก ถึงการพัฒนาประสิทธิภาพบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เพราะการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กนั้น จำเป็นต้องมีการวางแผนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นกระบวนการสำคัญที่เป็นขั้นตอน แรกในการระบบบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพด้วยการจัดกลุ่มหรือเครือข่ายการใช้ ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรเดช โสมาบุตร (2560 : 86) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เนื่องจากในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กนั้นให้ความสำคัญในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพโดยมี การวางแผนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและดำเนินการตามแผนการที่วางไว้ตามขั้นตอน

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาพัฒนาฝ่ายบริหารวิชาการเน้นพัฒนา หลักสูตรสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและมาตรฐานการศึกษา อาจเนื่องมาจากการหลักสูตรเป็นหัวใจ สำคัญของงานวิชาการส่งผลต่อการศึกษา จึงมีการปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้คุณภาพการศึกษาดีขึ้น ซึ่ง

สอดคล้องกับ วิลาลินี กนกไกรทรัพย์ (2558 : 63) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยผลวิจัย พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตร และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกปี รองลงมาคือ โรงเรียนนำข้อมูลและปัญหาการดำเนินการมาเป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนาระบบการวางแผน ติดตาม ประเมินผล และจัดระบบการรายงานให้รวดเร็ว ถูกต้อง ทันสมัย ตามลำดับ

หากพิจารณา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษากับเครือข่ายโรงเรียนใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน อาจเนื่องมาจากทรัพยากรที่มีไม่เพียงพอต่อความต้องการและการบริหารจัดการทรัพยากรในการใช้ร่วมกันยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร สอดคล้องกับ จักรพันธ์ บัวพันธ์ (2560 : 109) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยผลวิจัย พบว่า ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนประสานงานการใช้ทรัพยากรร่วมกันในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาโรงเรียนและรักษามาตรฐานของโรงเรียนภายในกลุ่มและกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนมีการจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อประสานการและดำเนินงานกิจกรรมอื่นๆ ตามลำดับ

2. กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเนื่องมาจากการบริหารจัดการโรงเรียนนั้นผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทโดยตรงในการบริหารจัดการเพื่อสร้างโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และระบบการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กนั้นจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลด้วยทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่ามากที่สุด และในการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้นจำเป็นต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและหลากหลายตอบสนองความต้องการและความถนัดของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ ธัญญาภรณ์ (2561 : 175) ได้ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยผลการศึกษา พบว่า แนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพของการพัฒนาสถานศึกษา ประกอบด้วยสถานศึกษามีการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ บังเกิดประสิทธิผลตามวิสัยทัศน์และพันธกิจที่กำหนด ดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบและเป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ดำเนินงานโดยใช้หลักการบริหารเชิงกลยุทธ์จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ด้านการจัด

กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็นและจัดกิจกรรมที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญและปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษากำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ และข้อที่ 8 สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อาจเนื่องมาจาก การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติที่กำหนดเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาตรงตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ โดยครูเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงต้องมีความหลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ งานวิจัย สุรเดช โสมบุตร (2560 : 86) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กคือ 1) ด้านการบริหารจัดการ โรงเรียนขนาดเล็กควรส่งเสริมการใช้แหล่งข้อมูลแก่ครูและนักเรียนในการค้นคว้าและจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนอย่างเป็นระบบ 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนขนาดเล็กควรมีการหมุนเวียนการสอนของครูตามความสามารถและความถนัด ได้แก่ การประชุมหารือสำรวจความรู้ ความสามารถจัดทำตารางสอน และหมุนเวียนการสอน และ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน จัดระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน เพื่อการบริหารจัดการและให้บริการแก่ชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

หากพิจารณา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อนำมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อาจเนื่องมาจากทรัพยากรในชุมชนที่สามารถนำมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ไม่มีตรงตามความต้องการหรืออาจมีไม่เพียงพอ รวมถึงขาดการวางแผนในการระดมทรัพยากรจากชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ญัฐพร ถาหมี (2561 : 52) ได้ศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในภาพรวมความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารมีส่วนในการทำให้โรงเรียนมีผลสำเร็จเชิงประจักษ์ที่เกิดจากการให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมจากชุมชนท้องถิ่น องค์กร ภาคเอกชนรวมถึงภาคส่วนอื่นๆ และมีเอกสาร แผนงาน โครงการ บันทึกการประชุม หนังสือเชิญ หรือภาพถ่ายที่เชื่อถือได้ เป็นหลักฐานทางด้านผลสำเร็จที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน ตามลำดับ

3. กลยุทธ์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนขนาดเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเนื่องมาจากการสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนขนาดเล็กจำเป็นต้องพัฒนากระบวนการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

สรคุปต์ บุญเกษม (2560 : 226) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ โดยผลการศึกษาพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีงบประมาณมีจำกัด ควรมีการพัฒนาด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุและครุภัณฑ์ ปรับปรุงสภาพแวดล้อม สื่อ ห้องสมุดที่เอื้อต่อการเรียนรู้แก่นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กอย่างเพียงพอและเหมาะสม สนับสนุนช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนและด้อยโอกาส

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษานับสนับสนุนช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนและด้อยโอกาส อาจเนื่องมาจากโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดแคลนด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุและครุภัณฑ์ รวมทั้งตั้งอยู่ในพื้นที่กันดารห่างไกล โรงเรียนขนาดเล็กจึงมีส่วนสำคัญที่ทำให้นักเรียนได้เข้าถึงการศึกษา สอดคล้องกับ ญัฐพร ถาหมี (2561 : 58) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านโอกาสทางการศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารเป็นผู้นำและชี้แนะแนวทางในการทำนวัตกรรมที่มี ความหลากหลายที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม รองลงมาคือ มีผู้บริหารเป็นผู้นำในการจัดทำแผนงานและโครงการเพื่อส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาให้นักเรียนอย่างชัดเจน และผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้นักเรียนอย่างชัดเจนต่อเนื่อง และผู้บริหารสามารถทำให้นักเรียนเข้ารับการศึกษาในเขตบริการเกิดจากการสร้างโอกาสตามลำดับ

หากพิจารณา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาระดมงบประมาณจากชุมชนเพื่อจัดหาจ้างครูและบุคลากร อาจเนื่องมาจากการระดมงบประมาณจากชุมชนต้องมีการวางแผนการระดมทรัพยากร เพื่อนำมาช่วยในการพัฒนาการศึกษาในด้านการจัดหาบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับ พรทิภา วงศรี (2563 : 103) ได้ศึกษากลยุทธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี พบว่า กลยุทธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษา ด้านเงินทุนหรืองบประมาณ เมื่อพิจารณารายข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดหารายได้หรือทรัพย์สินของโรงเรียนบริการทางวิชาการแก่ชุมชนและหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน โรงเรียนจัดโครงการเพื่อสนับสนุนงบประมาณจากชุมชน องค์กรด้วยวิธีที่หลากหลายและโรงเรียนสร้างเครือข่ายระดมทรัพยากรทางการศึกษา ตามลำดับ

4. กลยุทธ์ที่ 4 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ทรัพยากรของโรงเรียนขนาดเล็กมีค่อนข้างจำกัดผู้บริหารจำเป็นต้องมีการวางแผนการในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กควรบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงาน ชุมชน เอกชน ผู้ปกครองนักเรียน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการบริหารการศึกษา โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ระดมความรู้ ความคิด และงบประมาณ เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้ไปสู่เป้าประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญา สันฐาน (2563 : 107) ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารโรงเรียน

ประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบทเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียน โดยผลการศึกษาพบว่ากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบท เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียน ได้แก่ 1) สร้างภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ มีแนวทางในการดำเนินการ คือ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ชุมชน และนักเรียน ประสานความร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายภายในและภายนอกโรงเรียน พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญและร่วมมือสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับโรงเรียนอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียงกัน 2) พัฒนาการบริหารงานงบประมาณ ให้มีประสิทธิภาพ แนวทางในการดำเนินการ คือ การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมกำหนดทิศทาง การตัดสินใจในการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่โรงเรียน จัดโครงสร้างการบริหารงานที่เปิดโอกาสให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องระดมความคิดเห็น และให้ความเห็นชอบการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาอาคารสถานที่ อาจเนื่องมาจากทรัพยากรในโรงเรียนขนาดเล็กมีจำกัดตามจำนวนของประชากรในโรงเรียน จึงทำให้ขาดแคลนทรัพยากรในการพัฒนาโรงเรียน ชุมชนจึงมีส่วนสำคัญในการช่วยระดมทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นกำลังคนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับ เกียรติชัย สังข์จันทร์ (2561 : 134) ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ความเห็นรวมเกี่ยวกับเครือข่ายชุมชนเข้ามาสนับสนุนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนและเครือข่ายชุมชนให้ความร่วมมือในการระดมทรัพยากรของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเครือข่ายชุมชนมีความเห็นแนวเดียวกันในการดำเนินกิจกรรม ตามลำดับ

หากพิจารณา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนจากชุมชนด้านการบริจาคทรัพย์สิน อาจเนื่องมาจากบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยทั่วไปตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลและกันดาร ซึ่งสภาพแวดล้อมชุมชนของโรงเรียนส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่ไม่ติดนักหรือมีฐานะยากจน ดังนั้นการสนับสนุนในด้านสื่ออุปกรณ์ทางการศึกษาและด้านการบริจาคทรัพย์สินจึงไม่สามารถสนับสนุนโรงเรียนได้มากนัก รวมทั้งการขอความร่วมมือและการขอรับสนับสนุนยังไม่เกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ พรทิภา วงศรี (2563 : 106) ได้ศึกษากลยุทธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี พบว่า การระดมทรัพยากรทางการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้ายคือ โรงเรียนรณรงค์ขอรับบริจาควัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีจากชุมชนทั้งรายปีและเฉพาะกิจ แสดงให้เห็นว่า เรื่องการขอความร่วมมือและการขอรับการสนับสนุนจากชุมชน ขาดการสำรวจ แสวงหา รวบรวม ขอความร่วมมืออย่างทั่วถึงกับชุมชนในการร่วมพัฒนาโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษานำไปปรับปรุงการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก

1.1 ควรพัฒนาประสิทธิภาพบริหารและการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพ

1.2 ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เพื่อร่วมมือกันระดมทรัพยากรใน การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้เกิดความเข้มแข็ง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการมีส่วนร่วมและการใช้ทรัพยากรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การระดมทรัพยากรในด้านงบประมาณบุคคลและวัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา จากทุกภาคส่วนเพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก

เอกสารอ้างอิง

- กัญญา สันฐาน. (2563). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบท เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ดุขภูบัณฑิต การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- เกียรติชัย สังข์จันทร์. (2563). การพัฒนากลยุทธ์การมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ดุขภูบัณฑิต การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- จักรพันธ์ บัวผัน. (2560). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐพร ธานี. (2561). การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศสังกัดศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- พรทิภา วงศรี. (2563). กลยุทธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

- ละออ วันจิ๋ว. (2562). กลยุทธ์การส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิลาสินี กนกไกรทรัพย์. (2558). การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- ศิริวรรณ ัญญากรณ์. (2561). แนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต มหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สรคุปต์ บุญเกษม. (2560). ปัจจัยการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. 11 (1), 217-230.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2. (2563). แผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก. สุโขทัย : สำนักงาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). การบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่จำเป็นต้องดำรงอยู่อย่างมีคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ.
- สำนักงานสภานิติบัญญัติการปฏิรูปประเทศ. (2559). การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก. กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการสภานิติบัญญัติการปฏิรูปประเทศ.
- สุรเดช โสมาบุตร. (2560). แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อภินันท์ชัย แกระหัน. (2562). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแผนการศึกษาแห่งชาติ(พ.ศ. 2560 – 2579). ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- เอมอร จันทรขุนทด. (2559). *การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2*. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement*, 30 (3), 607-610.